

Azerbeidzjanen in de hoofdstad Bakoe gingen de straat op. FOTO EPA

Azerbeidzjan boekt successen in Nagorno-Karabach

Gevechten • De tweede stad van de enclave Nagorno-Karabach ligt onder vuur van Azerbeidzjan. De Armeniërs zitten in de knel.

Geert Groot Koerkamp
Moskou

Azerbeidzjan claimt in de oorlog om Nagorno-Karabach een cruciale zege te hebben geboekt met de inname van Shusha, de strategisch belangrijke tweede stad van de overwegend door Armeniërs bewoonde enclave. De Azerische troepen zouden daarmee rechtstreeks zicht hebben op de regiohoofdstad Stepanakert (Chankendi voor de Azerbeidzjanen), die minder dan tien kilometer verderop ligt.

President Ilham Aliyev van Azerbeidzjan maakte het nieuws van de overwinning zelf bekend. De Turkse president Tayyip Erdogan, die het Azerbeidzjaanse offensief volmondig steunt, was een van de eersten om hem te feliciteren met de verovering van de stad, waar tot aan 1992 vooral Azerbeidzjanen woonden. Inwoners van de Azerbeidzjaanse hoofdstad Bakoe gingen massaal de straat op met vlagvertoon en geclaxonner het wapenfeit te vieren.

De leiding van Nagorno-Karabach ontkent de val van Shusha, door de Armeniërs Shushi genoemd. De strijd om de stad zou nog in alle hevigheid woeden, met vooralsnog onbekende afloop. Afgelopen week gaven de Armeniërs wel toe dat de tegenstander tot aan de stad was opgerukt. "Wie Shushi controleert, controleert Karabach", zei de president van de eenzijdig uitgeroepen republiek nog enkele dagen geleden.

Ongeacht of Shusha is gevallen wordt de situatie van de Armeniërs in Karabach met de dag onbetwist nijpender. Na weken van zware gevechten heeft het grotere en beter uitgeruste Azerbeidzjaanse leger de enclave in de tang genomen en nagenoeg

omsingeld, door de herovering van grote stukken Azerbeidzjaans grondgebied rond Nagorno-Karabach. De bufferzone werd sinds 1992 gecontroleerd door Armeense strijders uit Karabach. De val van Shusha zou betekenen dat de levenslijn die Karabach verbindt met het naburige Armenië goeddeels wordt doorsneden, waardoor de bevoorrading van het gebied ernstig wordt bemoeilijkt.

Het gevolg is ook een verdere verslechtering van de situatie voor de achtergebleven bewoners van Stepanakert en andere delen van de enclave. De afgelopen weken is naar schatting 70 procent van de bevolking voor het oorlogsgeweld gevlucht naar Armenië. Met de winter voor de deur kan dat uitdraaien op een nieuwe humanitaire ramp. De gevechten hebben sinds de oplaaiing van het conflict eind september al aan zeker duizend mensen het leven gekost, maar exacte cijfers ontbreken.

De Armeense premier Nikol Pashinyan wil dat Rusland een actievere rol gaat spelen in het conflict, ook

De Turkse president Erdogan was een van de eersten die met felicitaties kwam

door de stationering van Russische vredestroepen in Nagorno-Karabach. Moskou zegt dat zoiets alleen mogelijk is als alle partijen ermee instemmen, maar Azerbeidzjan wil er niets van weten. Rusland is volgens bilaterale verdragen verplicht de bestaande Armeense grenzen te beschermen. Daartoe zijn ook duizenden Russische militairen in het land gelegerd. Binnen het kader van het door Rusland geleide militaire bondgenootschap CSTO is bovendien afgesproken lidstaten die worden aangevallen te hulp te schieten. Maar Moskou zegt geen bewijzen te daarvoor te hebben gezien.

Spanje Grote groep migranten naar Canarische Eilanden

Meer dan 1600 Afrikaanse migranten zijn dit weekeinde op de Canarische Eilanden aangekomen. Volgens de hulpdiensten gaat het om een aantal dat al ruim tien jaar niet is gezien op de Spaanse eilandengroep. Zaterdag kwamen ruim duizend migranten aan op de eilanden Gran Canaria, Tenerife en El Hierro. Ze zaten op ongeveer twintig nauwelijks zee-waardige bootjes, melden de hulpdiensten. De eilanden liggen circa 100 kilometer voor de kust van Afrika. ANP

Noodweer Storm Eta treft na Cuba ook Florida

De tropische storm Eta die dit weekeinde al met enorme hoeveelheden neerslag huishield op Cuba, zal vandaag ook Zuid-Florida en de Florida Keys in de Verenigde Staten aandoen. Weerdiensten verwachten dat Eta enigszins verzwakt bij het overtrekken van Cuba, maar weer tot orkaankracht kan groeien als hij vlakbij Florida is. Op Cuba viel op sommige plekken 328 millimeter regen binnen 24 uur. Daardoor waren er op veel plaatsen overstromingen en traden rivieren buiten hun oevers. ANP

Biden Iran ziet kansen voor samenwerking met de VS

De Iraanse president Hassan Rohani heeft aangegeven dat zijn land bereid is samen te werken met de Amerikaanse verkiezingswinnaar Joe Biden. Als Biden de fouten van zijn voorganger corrigeert en terugkeert naar de internationale regelgeving en overeenkomsten, zal Iran zich ook aan zijn verplichtingen houden, zei Rohani op de staatstelevisie. Voor Rohani gaat het vooral om de terugkeer van de VS naar het nucleaire akkoord van Wenen en de opheffing van de huidige sancties. ANP

Japan Naruhito benoemt broer tot troonopvolger

De Japanse keizer Naruhito (60) heeft zijn jongere broer Fumihito (54) officieel tot kroonprins benoemd. Fumihito verzekerde hem dat hij zich bewust is van zijn verantwoordelijkheden als kroonprins en dat hij zijn taken zal uitvoeren. Prinses Aiko (18), het enige kind van het keizerlijke paar, mag de troon niet overnemen omdat die in Japan alleen voor mannen is weggelegd. Naruhito volgde zijn vader Akihito (86) anderhalf jaar geleden op, toen die afstand deed van de troon. ANP

Onrust reportage • In Ivoorkust is het een week na de verkiezingen weer vrij rustig. Maar de spanning, verdeeldheid en het wantrouwen blijven groot.

Ivorianen zijn niet gerust op een vredige afloop

Saskia Houttuin
Abidjan, Ivoorkust

De kogelgaten in haar woonkamer herinneren Virginie (60) nog elke dag aan die fatale maandagochtend, nu bijna tien jaar geleden. Onbekende mannen traptten haar voordeur in, joegen een paar kogels in haar betonnen vloer, en sleurden haar twee neefjes naar buiten. "Daar zijn ze vermoord," zegt ze, wijzend naar de zandweg die pal voor haar huis loopt. "Helemaal voor niets."

De gewapende mannen dachten dat Virginie een partij kalasjnikovs verborg, maar troffen nergens in haar huis wapens aan. Nog altijd vraagt ze zich af waarom haar neefjes, jongemannen die zij als haar eigen kinderen grootbracht, moesten sterven. Al heeft ze wel vermoedens: "Ze zeiden, dit is de wijk van Gbagbo."

Het was mei 2011, kort na de arrestatie van Laurent Gbagbo – de oud-president die weigerde zijn verkiezingsnederlaag te erkennen, waardoor Ivoorkust maandenlang aan de rand van een burgeroorlog stond (zie kader). Yopougon, met ruim één miljoen inwoners de grootste buitenwijk van de commerciële hoofdstad Abidjan, was daarna wekenlang het toneel van een geweldadige ontknoping van het conflict.

Een klein decennium later beleeft Ivoorkust wederom een gespannen verkiezingsstrijd. Dit keer is Gbagbo's opvolger, president Alassane Ouattara, de leider die niet wil wijken. Een aanpassing van de Grondwet maakt het volgens Ouattara mogelijk om een derde mandaat te vervullen. Mede door een boycot van de oppositie was de buit makkelijk binnen: hij won met 94,27 procent van de stemmen.

Tegenstanders van de president weigeren zich bij de uitslag neer te leggen, en hebben een eigen transitie-overheid opgetuigd. Onder de noemer van terrorisme zijn daarop meerdere oppositieleden opgepakt, waaronder kopstuk Pascal Affi N'Guessan. Hij kan levenslang krijgen. Voormalig premier en rebellenleider Guillaume Soro zet de situatie verder op scherp, door op zijn Facebook-pagina muiterij binnen het leger aan te moedigen.

Ondanks de politieke onrust oogt Abidjan een week na de verkiezingen weer bijna als vanouds. De files zijn terug, winkeliers durven hun rolluiken weer te openen. Kioskhouder Sidibert Arouna etaleert maar liefst twintig verschillende dagbladen – voor iedere kleur wat wils. Zijn krant van voorkeur deelt hij liever niet. "Dan krijg ik klappen."

Zolang er geen politieke oplos-

Democratie

Veel arrestaties in Wit-Rusland

De politie in Wit-Rusland heeft gisteren honderden mensen opgepakt tijdens nieuwe protesten tegen de omstreden leider Aleksandr Loekasjenko. Volgens mensenrechtenorganisatie Viasna zijn ruim 395 mensen gearresteerd.

Op video's en foto's is te zien dat vooral geüniformeerde mannen met bivakmutsen vreedzame betogers achtervolgden en oppakten. In een winkelcentrum sloten agenten de deuren en begonnen ter plekke klanten te fouilleren, op zoek naar spandoeken van de oppositie en andere materialen. De veiligheidsdiensten dwongen ook automobilisten te stoppen en doorzochten hun voertuigen.

Duizenden mensen, velen met

rood-witte oppositievlaggen, waren in de hoofdstad Minsk en andere steden de straat op gegaan. In het centrum van Minsk stonden politiebussen en waterkanonnen opgesteld. De toegang tot mobiel internet in het stadscentrum was beperkt en metrostations in de stad waren gesloten.

Al drie maanden op rij demonstreren 's zondags tienduizenden mensen in Wit-Rusland om het aftreden van de president te eisen, na omstreden presidentsverkiezingen. De oppositie is van mening dat Svetlana Tichanovskaja, een politieke nieuwkomer die het tijdens de stemming van 9 augustus tegen Loekasjenko opnam, de echte winnaar van de verkiezingen was. ANP

We zijn erg ongerust. Sinds een maand bidden we elke dag

Oku Traoré, moskeevoorzitter in Yopougon

Een busstation in Ivoorkust na de verkiezingen. Volgens de UNHCR zijn duizenden inwoners naar het buitenland gevlucht. FOTO JOOST BASTMEIJER

sing is gevonden, blijven Ivorianen op hun hoede. In aanloop naar de verkiezingen trokken inwoners weg uit de grote steden en onrustige gebieden in het westen van het land. Volgens VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR zijn ruim drieduizend mensen naar het buitenland gevlucht. "Mensen brengen zichzelf in veiligheid," zegt Pascal Djela, manager van een groot busstation in Yopougon, waar ze vorige maand het aantal passagiers zagen verdubbelen. "In 2010 was ik hier, in Abidjan"

Tegenstanders van de president hebben een eigen transitie-overheid opgetuigd

zegt elektricien Anzara Blé Aka (31), die naar familie in de stad Bouaké vertrekt. De politieke spanningen brengen nare herinneringen aan het

verkiezingstrauma bij hem naar boven. "Ik heb toen alles meegemaakt. Dat wil ik niet nog een keer." Wanneer hij terugkomt, weet hij nog niet. Voor de zekerheid heeft hij zijn gereedschap meegenomen.

Of ze nou Ouattara steunen of de oppositie aanhangen: Ivorianen vinden elkaar in hun verlangen naar een geweldloze oplossing. De kans op een nieuwe burgeroorlog achten analisten klein. Maar de wond die het vorige conflict achterliet, is nog niet geneeld. Hetzelfde geldt voor

het onderlinge vertrouwen.

"Voorlopig blijf ik binnen", zegt Virginie, die van de zorgen niet meer kan slapen. Ze wil uit veiligheidsoverwegingen niet met haar achternaam in de krant. Op een steenworp afstand van haar huis ligt het buurtje Doukouré, dat in Yopougon bekendstaat als Ouattara-bolwerk. Wat als ze daar een nieuw offensief beramen?

De zorgen in Doukouré zijn wederzijds. "We zijn erg ongerust," zegt Oku Traoré (74), voorzitter van

Conflict in Ivoorkust in 2010-2011

Ivoorkust heeft sinds de onafhankelijkheid in 1960 nog geen vredige machtsoverdracht gekend. De laatste grote uitbarsting van geweld begon in 2010: na jarenlang uitstel nam president Laurent Gbagbo het in november op tegen zijn rivaal Alassane Ouattara. Toen de kiescommissie Ouattara tot winnaar uitriep, weigerde Gbagbo zijn nederlaag te erkennen.

Meer dan 3000 mensen kwamen om bij het geweld dat daarop volgde. In april 2011 werd Gbagbo gearresteerd door Ouattara's troepen, en overgeleverd aan het Internationaal Strafhof in Den Haag. Daar is hij vorig jaar vrijgesproken van misdaden tegen de menselijkheid wegens gebrek aan voldoende onderbouwd bewijs. Het Strafhof onderzoekt de mogelijkheid tot een hoger beroep.

de plaatselijke moskee. "We willen niet dat het zo ver komt. Sinds een maand bidden we elke dag." Om hun gebeden kracht bij te zetten, hebben ze al vier koeien geofferd.

In 2011 veranderde het pleintje rondom de moskee in een slagveld. Bij een modderig stukje blijft Traoré staan. "Dit noemen we het kerkhof van de martelaren." Zo'n veertig mensen lagen toen in dit massagraf. In de rest van de buurt werden nog tientallen meer mensen gedood. Het werk van 'pro-Gbagbo', volgens Traoré.

"Het was heel zwaar. Maar," benadrukt hij, "we houden goede hoop dat het nog niet een keer gebeurt. We hebben vertrouwen in onze president, die zegt dat ons niets zal overkomen. Ik hoop dat hij gelijk heeft."

De volledige naam van Virginie is bekend bij de redactie.

rondje Europa

Het aanvragen van een fietsbonus bleek superingewikkeld

Rondje Europa • Wie in Italië een (elektrische) fiets of step kocht, zou een bonus kunnen krijgen. Maar dat lukte niet zomaar.

Het regeringsplan om veel meer Italiaanse stadsbewoners op een milieuvriendelijk vervoermiddel te krijgen, leek zo goed: ze konden een fijne bici-bonus krijgen. Wie sinds mei een gewone fiets, een elektrische fiets of een elektrische step had aangeschaft, kon nu 60 procent van de aankoopprijs – tot een maximum van vijfhonderd euro – van de staat terugkrijgen.

Naar schatting een kleine miljoen Italianen waren daar helemaal voor in en maakten zich op voor de grote dag: 3 november. Op die dag kon iedereen die de bonus wilde ontvangen vanaf 9.00 uur op de website van het ministerie van milieu een link aanklikken en de zaken daar regelen: digitale identiteit bevestigen, de aankoopbon uploaden en het IBAN opgeven.

Niet superingewikkeld, zou je denken.

In Italië organiseren ze vaker dit soort 'klikdagen' waarop altijd geldt: wie het eerst komt, het eerst maakt. De Italiaanse regering had deze keer 215 miljoen euro klaargezet. Daarom klikten fietsende Italianen die ochtend massaal op de link om de be-

loofde bonus binnen te slepen.

Maar dat bleek dus wél superingewikkeld.

De site lag er af en toe uit. Bij veel gebruikers werkte de DigiD niet. Er ontstond een gigantische digitale wachtrij, van meer dan een half miljoen bonus-kandidaten. Nogal wat gebruikers werden na uren wachten ineens uit de rij gekieperd. Toen het geld na een etmaal op was, hadden honderdduizenden mensen die voor het geld in aanmerking kwamen zich nog niet kunnen melden.

Sociale media liepen over van frustratie. "Op je blote voeten de Mount Everest beklimmen is makkelijker", twitterde iemand. Een ander: "Als onze bestuurders dit al niet goed voor elkaar krijgen, hoe kun-

nen ze dan een pandemie beteugelen?" En de klikdag werd oneerlijk gevonden: Italianen met snelle internetverbindingen leken bevoorrecht ten opzichte van de landgenoten die online toevallig net iets trager zijn.

De landelijke media reageerden diep teleurgesteld. Dagblad *Il Corriere della Sera* vond deze floppende klikdag een zorgwekkend teken: nu de Italiaanse economie steeds zwaarder op online werk en dienstverlening moet leunen, is weer pijnlijke duidelijk geworden hoezeer dit land met zijn digitalisering achterloopt. Te veel overheidswebsites haperen. 'De uren die verloren gaan met het ruziën met zo'n website zijn verloren uren voor ons bbp', benadrukt de

de krant. Sergio Costa, de minister van milieu, maakte gauw een verontschuldiging draai en tovert extra geld tevoorschijn, zoveel als nodig is.

Vanaf vandaag krijgt iedereen die zich nog voor de bonus mag melden alsnog een riante maand de tijd om dat te doen.

Pauline Valkenet